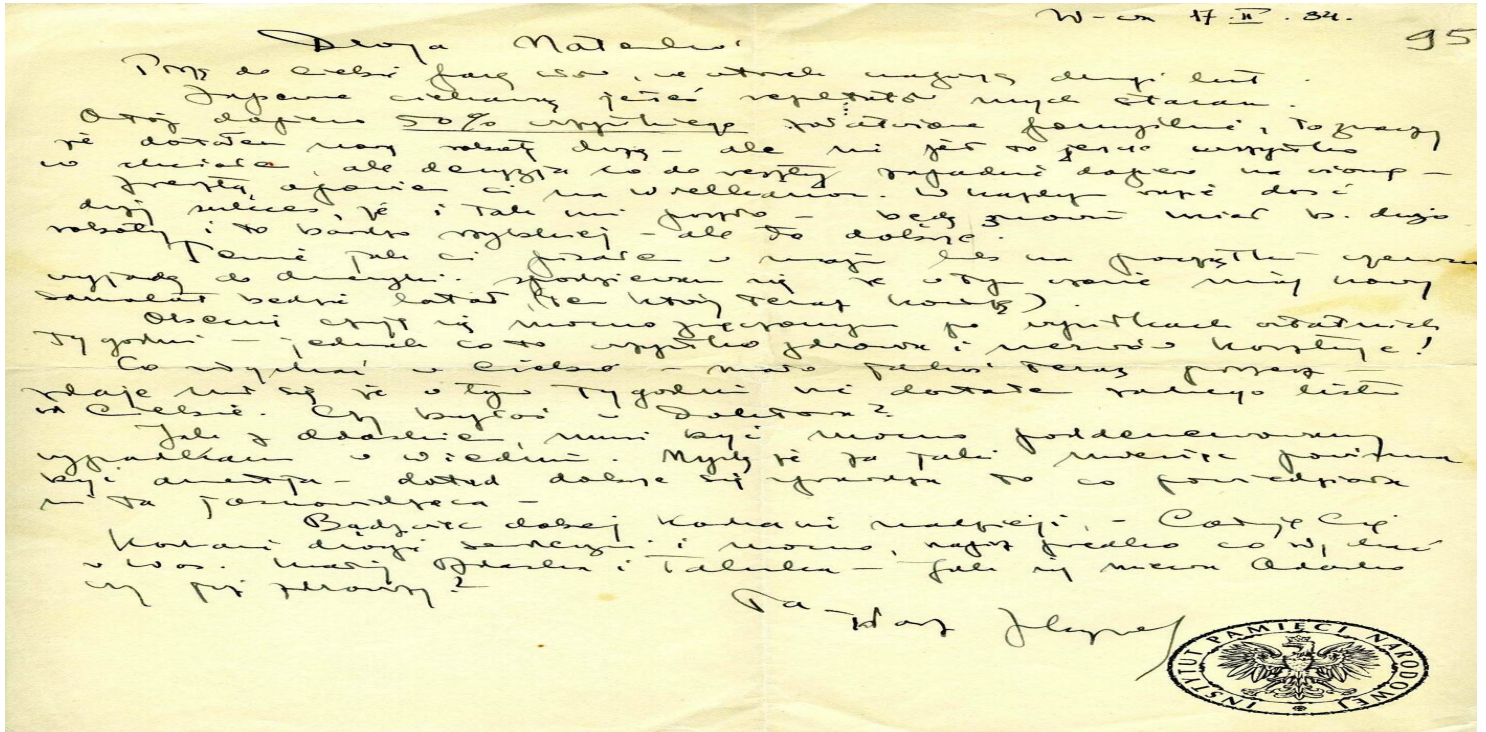

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/teksty/102040,Niespodziewane-pamiatki-Przedmioty-zarekwirowane-rodzinie-Ciolkoszow.html>

List Zbysława Ciołkosza do matki (Depozyt rodziny Ciołkoszów, zasób IPN)

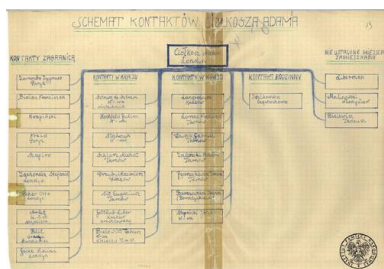
ARTYKUŁ

Niespodziewane pamiątki. Przedmioty zarekwirowane rodzinie Ciołkoszów

Autor: MARIA BIENIEK 07.07.2023

Rodzinne fotografie, pocztówki z pozdrowieniami – codzienne i niepozorne przedmioty, stanowiące świadectwo codziennego życia wybitnego polityka Adama Ciołkosza i jego bliskich. Trafiły jednak do zbiorów IPN nie z rodzinnego archiwum, a prawdopodobnie jako przedmioty zarekwirowane przez organy bezpieczeństwa wrogom powojennego, totalitarnego porządku.

Wśród przechowywanych w zasobie Archiwum IPN w Warszawie depozytów, zawierających przedmioty zarekwirowane przez Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego i podległe mu jednostki terenowe osobom uznawanym za wrogów komunizmu, znajdują się również pamiątki po członkach rodziny Ciołkoszów.

Schemat kontaktów Adama Ciołkosza pochodzący z akt sprawy operacyjnego rozpracowania krypt. „Cały” dot. m.in. Adama Ciołkosza (z zasobu IPN)

Rodzina niepokornych

Do rodziny Ciołkoszów należeli m.in.:

- **Adam Ciołkosz** – ps. „Kremerowski”, urodzony 5 stycznia 1901 r. w Krakowie, zmarł 1 października 1978 r. w Londynie. Publicysta, działacz społeczny, porucznik piechoty WP, jeden z przywódców Polskiej Partii Socjalistycznej, wieloletni poseł na Sejm i więzień brzeski.

Był synem Marii z Idzikowskich i Kacpra Ciołkosza. W 1911 r. wstąpił do 1. Drużyny Skautowej im. Zawiszy Czarnego. Założył Drużynę Harcerską w Zakopanem oraz przyczynił się do zorganizowania Drużyny Harcerskiej im. Jana Sobieskiego w Wiedniu. W latach 1917–1918 sprawował obowiązki komendanta „Dzielnicy Tarnowskiej”. We wrześniu 1918 r. utworzył ze starszych harcerzy Pogotowie Narodowe. Brał udział w walkach o Grodno, Wilno i w obronie Warszawy, w bitwie nad Niemnem oraz w III Powstaniu Śląskim. Był komendantem Naczelnej Komendy Organizacji Harcerskiej na Warmię i Mazury.

W zbiorze znajdują się zdjęcia z różnych uroczystości, manifestacji i pochodów odbywających się w Tarnobrzegu w latach 1920-1939 (Depozyt rodziny Ciołkoszów, zasób IPN)

W zbiorze znajdują się zdjęcia z różnych uroczystości, manifestacji i pochodów odbywających się w Tarnobrzegu w latach 1920-1939 (Depozyt rodziny Ciołkoszów, zasób IPN)

W zbiorze znajdują się zdjęcia z

różnych uroczystości,
manifestacji i pochodów
odbywających się w Tarnowie w
latach 1920-1939 (Depozyt
rodziny Ciołkoszów, zasób IPN)

W zbiorze znajdują się zdjęcia z
różnych uroczystości,
manifestacji i pochodów
odbywających się w Tarnowie w
latach 1920-1939 (Depozyt
rodziny Ciołkoszów, zasób IPN)

W zbiorze znajdują się zdjęcia z
różnych uroczystości,

**manifestacji i pochodów
odbywających się w Tarnowie w
latach 1920-1939 (Depozyt
rodziny Ciołkoszów, zasób IPN)**

W 1921 r. wstąpił do PPS. W 1924 był oficerem rezerwy 3. Pułku Piechoty Legionów w Jarosławiu oraz redaktorem socjalistycznego dziennika „Naprzód”. W 1928 r. został wybrany posłem w wyborach parlamentarnych. Był sekretarzem Związku Parlamentarnego Polskich Socjalistów. W nocy z 9 na 10 września 1930 r. został aresztowany za antysanacyjną działalność i osadzony w twierdzy w Brześciu. Skazany w procesie brzeskim w 1932 r., został zwolniony w 1934 r.

Adam Ciołkosz od 4 marca 1940 do lipca 1941
r. był członkiem Rady Narodowej RP.

Od 1930 r. przewodniczył Okręgowemu Komitetowi Robotniczemu PPS w Tarnowie, od kwietnia 1936 r. do 1939 r. kierował Okręgowym Komitetem Robotniczym PPS Ziemi Krakowskiej. Od stycznia 1936 r. pełnił funkcje przewodniczącego krakowskiego Zarządu Oddziału Towarzystwa Uniwersytetu Robotniczego (był również członkiem Zarządu Głównego TUR) oraz Robotniczego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Krakowie. 28 marca 1938 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie skazał Adama Ciołkosza na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności. Od 1931 do 1939 r. był członkiem Rady Naczelnej i Centralnego Komitetu Wykonawczego PPS.

Podczas II wojny światowej przebywał w Londynie, wybrany został wówczas sekretarzem Komitetu Zagranicznego PPS. Od 4 marca 1940 do lipca 1941 r. był członkiem Rady Narodowej RP, od 1948 do 1955 r. członkiem Centralnego Komitetu Zagranicznego PPS, a od 1957 do 1960 r. przewodniczącym Rady Centralnej PPS. Od maja 1964 r. do października 1977 r. kierował Centralnym Komitetem PPS. Zorganizował Centralny Komitet Odbudowy PPS, stanowiący odłam PPS na emigracji.

**Kartki pocztowe (Depozyt rodziny
Ciołkoszów, zasób IPN)**

**Kartki pocztowe (Depozyt rodziny
Ciołkoszów, zasób IPN)**

**Kartki pocztowe (Depozyt rodziny
Ciołkoszów, zasób IPN)**

• **Maria Ciołkosz z Idzikowskich** – córka powstańca styczniowego Adama Idzikowskiego, matka Adama i Zbysława Ciołkoszów.

• **Zbysław Ciołkosz** – konstruktor lotniczy. Urodzony w dniu 23 marca 1902 r. w Krakowie, zmarł 25 czerwca

1960 r. w Seattle. W latach 1936-1938 dyrektor techniczny w Lubelskiej Wytwórni Samolotów. Autor wstępnego projektu samolotów: sanitarnego LWS-2 oraz rozpoznawczego LWS-3 Mewa. Pracował m.in. w Aero Mechana Ltd, Piasecki Helicopter i Hiller Aircraft Corporation.

- **Lidia Ciołkosz** (z domu Kahan) – ur. 24 czerwca 1902 r., zmarła w czerwcu 2002 r. Była żoną Adama Ciołkosza, działaczką Polskiej Partii Socjalistycznej. Wraz z mężem napisała „Zarys dziejów polskiego socjalizmu” oraz „Niepodległość i Socjalizm 1835-1945”. Była zaangażowana w pomoc społeczną, m.in. działała w stowarzyszeniu „Kropla Mleka” oraz w Drużynie Harcerskiej im. Tadeusza Kościuszki.

Ukończyła historię, polonistykę oraz Studium Pedagogiczne (z tytułem doktora). Podczas studiów na Uniwersytecie Jagiellońskim aktywnie działała w Towarzystwie Uniwersytetu Robotniczego oraz w Robotniczym Towarzystwie Przyjaciół Dzieci. W listopadzie 1933 r., po aresztowaniu jej męża, przewodniczyła PPS w Małopolsce. 26 marca 1936 r. Lidia Ciołkosz została mianowana przewodniczącą Komitetu Opieki i Pomocy dla ofiar „Semperitu”. Po wybuchu II wojny światowej wyjechała wraz z rodziną do Londynu.

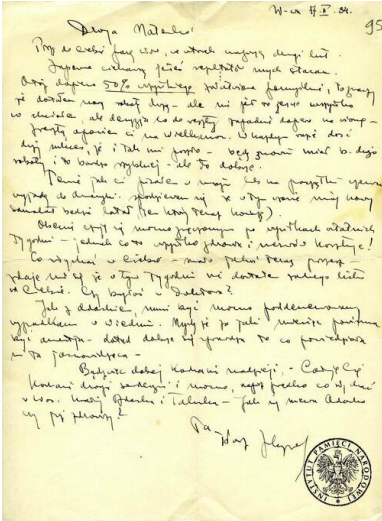
Depozyt rodziny Ciołkoszów przechowywany
jest w zasobie Instytutu Pamięi Narodowej.

Po wojnie była aktywną działaczką Komitetu Zagranicznego PPS. Współpracowała z Radiem „Wolna Europa” oraz z Instytutem Literackim w Paryżu. Lidia i Adam Ciołkoszowie popierali działalność Komitetu Obrony Robotników.

Podczas XXV Zjazdu PPS w Warszawie w 1990 r. została wybrana na dożywotnią, honorową przewodniczącą partii z prawem uczestniczenia w posiedzeniach Rady Naczelnej oraz głosem stanowiącym. Prezydent Lech Wałęsa odznaczył ją Krzyżem *Polonia Restituta*.

* * *

W skład depozytu rodziny Ciołkoszów przechowywanego w zasobie Instytutu Pamięi Narodowej wchodzi m.in.: fotografie prywatne, fotografie pochodzące z różnych uroczystości, manifestacji i pochodów odbywających się w Tarnowie w latach 1920-1939, bogata korespondencja prywatna, dokumenty związane z działalnością poselską Adama Ciołkosza.

List Zbysława Ciolkosza do matki
(Depozyt rodziny Ciolkoszków,
zasób IPN)

Więcej interesujących materiałów na profilu **Archiwum IPN**

COFNIJ SIĘ